

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyes tartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Minden 100 vagy kevesebb szóért egyszeri beiktatásért 1 frt és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Harom hasabos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Kiralyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLIVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 ..

A polgári házasságról.

II.

Mindenek előtt meg kell jegyeznünk, hogy a polg. házasságnak azon értelmezése, mintha az nem volna egyéb, mint egy közönséges szerződés, melyet a felek tetzés szerint kötnek, felbontanak, változtatnak stb. — téves felfogáson alapszik, vagy — ámtás. A polg. házasság felbontása legalább is annyi nehézséggel jár, mint a mi protestánsaink végelválása. Mert a felek szabad akaratán folytán létre jött polg. házasság azon percztől fogva, melyben létesült, jogi következményeire nézve többé nem a felek akaratának és egyezkedésének, hanem a törvény szabványainak van alávetve. Minden művelt állam, mely a polg. házasságot elfogadja, egyszersmind úgy szabályozza azt, hogy a házasság tartama és megszűnése iránt a felek egyezkedése semmis és érvénytelen. Vannak ugyan elválási okok; de ezeket nem a felek szeszélye határozza meg, hanem a törvény, mely az emberiség és társadalom általános és magas érdekeit folyvást szem előtt tartja.

Téved vagy ámt az is, a ki azt beszéli, hogy a polg. házasság mellett a tiszta erkölcs kivész. Tessék összevetni a következő statisztikai adatokat: Hol a polg. házasság behozatott, 100 gyermek közül törvénytelen: Franciaországban 7; Poroszországban 7; Németalföldön 4; Angolországban 7; Olaszországban 3;*) London városában 4.

Hol a polg. házasság nem volt elfogadva: Bécs városában 52; Karinthiában 35; Staiersországban 26; Salzburgban 25; osztrák hercegségben 19; Bajosországban 24; Magyarországon 37: **)

Ezen számokhoz nem kell kommentár. Hány törvénytelen gyermeket elküldenek a mindenek útján — maguk az anyák! A megmaradottaknak is nagy része növekedik az utcán és meghal az akasztófán. Tessék aztán állítani, hogy jobban

áll az erkölcsiség ott, hol száz gyermek közül 37 törvénytelen, mint ott, a hol csak 4 ilyen van ugyanannyi között!

Felhozzák a polg. házasság ellenzői, hogy a házasság nem csak polgári, hanem egyszersmind vallásos és erkölcsi intézmény, melyet nem tanácsos a polgári törvényhozás rideg szabványai alá helyezni? mert a házasság alapját képező benső viszony nem eshetik külső kényszer alá, — mert az egymás iránti vonzalomra, segélyre és kölcsönös türelemre képesítő erőt nem a polg. törvénykönyv, hanem a vallás üdvös befolyása adja meg, és mert a szív megyéjében (ha már ennek is megtámadják autonómiáját) inkább dirigálhat a lelkész, mint a szolgabíró.

Teljesen elismerve ezen ellenvetéseket nagy fontosságát, valjon az következik-e ezekből, hogy a polg. házasság elvetendő? Nem.

A polg. törvényhozás a házasság szabályozása által nem gyakorol külső kényszert a benső viszonyokra (képtelenség is) nem gátolja a vallás üdvös befolyását a házasság életére, — éppen nem akadályozza a lelkészeket, hogy a szívhez szóljanak, — szóval: a polg. házasság által teljességgel nincs kizárva az, hogy az egyház a házasságra, — mint vallás-erkölcsi viszonyra — üdvös befolyást gyakorolhasson. A házasság felek azután is megeskethetik és megáldathatják magukat lelkészeik által; a lelkészek azután is prédikálhatnak a házasság életének erkölcsi követelményeiről és erényeiről, hiveiknek továbbra is vigasztalói, békítői, oktatói és tanácsadói maradhatnak. Mindezekben legkevésbé sem gátolandja őket a polg. házasság.

Miféle okoskodás az, hogy a mely intézménynél erkölcsiségre szükség van, az — az egyházjog körébe tartozik?!

Mily sok társadalmi intézmény van, a melyek most kizárólag az állam világi törvényei által vannak szabályozva, holott régebben éppen a vallás-erkölcsiség jogczimén az egyházjog által szabályoztattak. A kánonjog — mondhatni — az összes polgári jogviszonyokra kiterjeszkedett; mert hisz erkölcsiségre a polgári jogviszonyok mindegyikében szükség van. De, mert

ezen polg. jogviszonyoknak nem csak benső erkölcsi alapra van szükségük, hanem külső biztosításra és védelemre is; az állam kényszerítve volt eme jogviszonyok szabályozását, biztosítását és védelmét saját körébe vonni, anélkül azonban, hogy kizárta volna az egyház erkölcsi befolyását továbbra is.

Igy áll a dolog a házassággal is. Az nem csak vallás-erkölcsi intézmény, hanem egyszersmind olyan viszony, melyből a polgári és társadalmi életre igen nagy fontosságú következmények származnak. A házasság feleknek, szülőknek és gyermekeknek egymás közötti személyi, vagyoni és családi jogviszonyaik, a vérségi összeköttetés, s az erre alapított örökösödés, mindannyi következményei a házassági viszonyoknak.

Tehát ez is egy azon jogviszonyok közül, melyeknek nem csak benső erkölcsi alapra, hanem külső biztosításra és védelemre is szükségük van; éppen azért ez is az országos törvényhozás szabályozása alá tartozik. És az egyház erkölcsi befolyása ezzel legkevésbé sem lesz korlátozva.

Legyen a pap képes arra, hogy hiteinél teremtsen meg a szilárd erkölcsi érzületet, és azok nem fogják megcsalni egymást; habár a szerződésnek nem az egyházi törvények által vannak is szabályozva. És prédikálja belé a pap hiveibe azon virtusokat, melyek szükségesek a boldog házassághoz, s akkor a házasság igazán meg fogja érdemelni a „vallás erkölcsi intézmény“ nevet, habár akkor a neve egyszerűen polgári házasság, és nem „szent házasság“ lesz.

J—i V—r.

Kolozsvár 1870. december 6-án.

T. szerkesztő ur! Elvégre — post tot discrimina rerum — megnyílt e hó 5-én a kolozsvári tanítónőképző is. S én csak kedves kötelességet teljesítek, a midőn lapja egy kis szögletét — tett ígéreteimhez képest — ismét igénybe venni akarom.

Mint már említém, a megnyitás december 5-én délelőtti 11 órára tüzetett. S a közönség érdekelt és érdeklődő része igen szép számmal jelent meg az intézet helyiségében. — Tizenegy órakor az intézet legfényesebb termében foglaltunk helyet. Ott volt az igazgató tanács, élén

*) Mielőtt a polg. házasság behozatott volna. Az újabb stát. adatok még hiányoznak.

**) Konek m. t. akadémiai beszéde.

a kerületi tanfelügyelővel; mellettök és megettök az intézet tanárai és tanítói; a terem egyik felében az intézet növendékei, kik között nem egy érdekes és értelmes arcot fedeztünk föl; a terem többi részét a szülők és közönség tölté meg. No de, hogy „crimen laesae majestatis“ bűnébe ne essem, a megnyitás ünnepélyességét emelte megjelenésével a kormánybiztos ur is, meg jó-magam. Én többféle okból kívántam tanu-ja lenni az ünnepélyes megnyitásnak. Mind azokat elhallgatva, csak is egyet akarok fölemlíteni. Azért jelentem meg, hogy hű és pontos adatokkal szolgálhassak, s ne járjak úgy, mint a „Kolozsvári Közlöny“ újdonsza a polgári iskola megnyitásáról írt soraival; vagy mint a „Magyar Polgár“ mai számában, a midőn a tanítóképződe helyiségét és a megnyitás lefolyását a városnak egészen más részébe teszi át.

Az ünnepélyt kerületi tanfelügyelő, Kéthely ur nyitá meg egy alkalomszerű, kidolgozott beszéddel. A tanfelügyelő ur után Kovácsi Antal tett részletes jelentést — a megnyitást megelőzőt mindennemű intézkedésekről. Az oktatásügyi miniszterium beleegyezett, hogy a fölterjesztett 16. növendék az intézet rendes tagja legyen. Az igazgató tanács időközben még jobban szemügyre vévén az intézet helyiségét, arra a meggyőződésre jutott, hogy az intézetben még 4 növendéket könnyen el lehetne helyezni; s ennek következtében 20 bennlakó rendes növendék van. Végre két növendék nem lakik benn, hanem csak följár az előadásokra.

Ezek után bemutatta Kovácsi Antal az intézet tanárait és tanítónőit. Igazgatónő Tessvári Ida k. a.; segédtanító Pálfi Ilka a.; rendes tanár Indali Péter; ideiglenes tanár Páll Ferencz — a felállítandó tanítóképződe igazgató tanára; ének- és zenetanár Stóger Béla; írás- és rajztanár Láposi Lajos. A tanítói személyzet bemutatása után fölolvasta a 22 növendék névsorát; s hozzájuk egy hatásos buzdító beszédet in-

tézett. Végül az intézeti helyiség s főleg a tanterem megtekintésére hívta föl a közönséget.

Az épület belső beosztása alig hagy valami kívánnivalót fenn. Csakis a tanteremnek kellene valamivel nagyobbak lenni. A szobák világosak; levegőjük tiszta.

Íde jegyzem még a folyó tanévben, hallgatóndó tantárgyakat is. Ezek: magyar nyelv a román ajkuaknak; számtan, földrajz és terményrajz; nevelés- és oktatástan; női kézi munkák zongora- és ének; rajz- és írás; vallás — felekezeti lelkészek által előadva.

Végül kötelességemnek ismerem — mult hó 20-ról szóló tudósításom némely téves pontjait helyreigazítani. Nevezetesen: téves azon értesülésem, mintha a növendékek kötelesek volna előre kijelenteni, hogy tanítónők óhajtanak lenni. Továbbá: 14 éven alól senkit sem vesznek föl, hanem 14 éven felül — akár 50 éves korig — szabad a belépés. Háromszáz forintot a kosztért és mosásért csakis a tehetősebbek fizetnek; szegényebb szorsuaknak elengedtetik.

nl.

KÜLFÖLD.

Habár a loirei franczia sereg számáról és harcoképességéről, az orleansi ütközetek és Aurelles tábornok lemondása után pontos és határozott adatokat a sokban ellentmondó táviratokból mindeddig sem sikerült szerezünk: annyi azonban teljesen kiviláglik, hogy a poroszok nagyhangu jelentése, hogy e sereg teljesen megsemmisített, szeliden szólva: nem igaz. Aurelles, mint látszik, a nagyobb számú egyesült német seregekkel szemben, nem tartá tanácsosnak Orleansnál a csatát elfogadni s visszavonult a Loire másik partjára; de hogy nem „megsemmisítve“ tanúsítják a rákövetkező folytonos csatározások, melyekben itt-ott a francziák is győztek, a mi eléggé bizonyítja, hogy a poroszoknak nem egy

demoralisált sereggel van dolguk. Aurelles ugyan letette a fővezérséget s vizsgálatot kért maga ellen; az eddig egységes Loire-sereg ennek következtében két részre oszlott: Bourbaki a folyó balpartján 80,000, Chaney pedig a jobb parton 100,000 harcos fölött parancsnokol. Sőt egy harmadik hadtest létezése sem lehetlen, mely e hó 8-án sikerrel küzdött Beaugencynél Frigyes Károly ellen, ha ugyan a parancsnokló Chaney nem csak távirai névcsere, Chandordy helyett. Legnevezetesebb azonban azon Versaillesból eredő berlini hír, mely szerint: „biztos tudomás szerint, Franciaország északi részén 80—100,000 emberből álló új franczia hadsereg összpontosul. E sereg úgy látszik Cherbourg-nál partra szállott csapatokból alakul s célja az, hogy Páris fölmentését ezen oldalról megkísértse.“ Ha ez igaz, a mint hogy majdnem lehetlen, hogy az északi részek közönyösen nézték legyen hazájuk megtipratását: a poroszok beláthatják, hogy még Páris bevétele után is fölöttébb sok dolguk akadhat. Párisról. Ducrot szerencsés kitörése után, semmi hír. Erkeztek vala ugyan jelentések, hogy a bombázás megkezdődött, de semmi újabb szó erről nem levén: kétséges, ha egyáltalán igaz-e ez a hír. Annival inkább lehet ezen kételkedni, miután Ducrot és Trochu folyton Párison kívül tartozkodnak, pedig már e kitörés előtt majdnem bizonyosnak látszott, hogy a bombázás lehetlen, miután a védágyuk oly távolban tartják az ostrom-ütegeket, hogy komolyabb baj, e részen, épen nem fenyegeti Párist.

A franczia kormány-delegatio Toursból Bordeauxba költözött át, „hogy a csapatok könnyebben mozoghassanak,“ csak Gambetta maradt a seregek közelében, mint hadügyminiszter. Ugy látszik ennek következtében, vagy ama hír, mely szerint Gambetta újabb alkudozási kísérleteket tőn, s ez uttal már nem kívánná Páris élelmezését: egy újabb porosz kaeca.

— A német császárság végleg megalakult. Bismarck egy magánlevele, melyben visszalépés-

TÁRCA.

A lét küzdelme a természetben.

Elédta Elekes Károly ey. ref. tanár a m. vásárhelyi jótékony nőegylet által rendezett felolvasások elsején, nov. 30-ikán.

(Folytatás.)

És már most mindazon különböző tulajdonságokat, a melyek a mesterséges tenyésztésben a hasonfajú élőlények között előjönnek és felhasználnak, két nevezetes élettani alaptulajdonságra lehet visszavinni — egyfelől: a szülők-től való öröklésre, és másfelől: a természet különféle viszonyai által előidézett átidomulásra. Ez a két alaptulajdonság a táplálkozás szaporodás minden élőlényekkel közös műveleteivel a legszorosabb összeköttetésben van.

Midőn tehát Darwin a tenyésztők eljárásainak megfigyelése után e két élettani alaptulajdonságot látta a mesterséges tenyésztésben szerepelni, azon kérdést tette fel, hogy: vajjon nincs-e a szabad természetben is ily nemesítési folyamat, nincsenek-e a természetben oly erők, a melyek a vad állapotban élő lények tenyésztésében a tenyésztők mesterséges nemesítését pótolni képesek legyenek, s ez által a különböző fajokat előállítsák? Nincs-e az egyes vadállatok és növények között valami olyan viszony, mely azokra nemesítőleg hasson, s a mely közülök éppen oly módon válaszsza ki a tökéletesebbeket a fajok előállítására, mint azt az ember tervszerű akarata teszi a mesterséges tenyésztésnél?

Darwin e viszonyt „a lét küzdelmének“ (struggle for existence) nevezi, s alatta minden lénynek saját maga és faja fenn-tartására irányzott tevékenységét érti.

Az élőlények szaporodása roppant nagy. Egyetlenegy állat- vagy növényfaj képes volna rövid idő alatt az egész föld kerekességét tömőten benépesíteni, ha nem kellene annyi ellenséggel vagy ellenséges természeti befolyással harcolnia. Linné kiszámította, hogy egy oly növény, mely évenként csak két magot terem, 20 év alatt egy millió hasonfajú növényt tud előállítani. Darwin

pedig, hogy az éléfant — a leglassabban szaporodó állat — 500 év alatt 15 milliót szaporíthat, s hogy a jelenleg élő embernek száma — kedvező körülmények között — 25 év alatt 16-ször annyira emelkedne, mint a mennyi jelenben. Amde a lények legnagyobb száma legifjabb korában vész el, s csak igen kevesen állhatják ki, egy vagy, más vagy egyszerre több előnyüknél fogva, a lét küzdelmében a versenyt, hogy nagyra nőhessenek. Mert minden lénynek, léte első pillanatától kezdve, számtalan ellenséggel kell küzdenie: állatokkal, melyeknek táplálékául szolgál, az éghajlattal, mely alá sorsa vette, és a környező természet ezernyi más kihatásaival; de különösen minden egyes állat- és növény örökös küzdelemben él a saját fajabeliekkel. Az élet-fenntartás eszközei korántsem ömlenek oly dúsan a természet annyiszor magasztalt bőségszarvából, sőt éppen nagyon is korlátoztataknak kell neveznünk azokat azon állatok és növények számához képest, a melyek elég hely és táplálék mellett kifejlődhetnek. A természetben tehát állandó küzdelemnek kell a nélkülözhetlen létfeltételekért, és pedig éppen oly szükségességgel folynia, mint a mily szükségességet a természet törvényei közül a legalsótól a legfelsőig mindenik egyaránt képvisel. Ha egy buzavetést megtekintenek: a felcsirázó buzaszálaknak alig egy század része jut oda, hogy nyáron learathassák. A többinek a lét küzdelmében kell elvesznie, melyet a helyért, hová gyökerét erősítse, a nedvességért, melyből táplálkozzék, a napvilágért, melyből éljen, folytatnia kell. És így van ez az állat országban is. Mindnyájan hívatra vannak, de csak kevesek a választottak. A lét küzdelme egyike a legnagyobb természeti igazságoknak.

Ha már most az állat- és növényfajok egyéneinek tényleges egyenlőtlenségéből indulunk ki, el kell ismernünk, hogy egy és ugyanaz faj nem minden egyeseinek lehet a lét küzdelmében egyenlően kedvező kilátása. S ha eltekintünk is attól, hogy a létfeltételek a föld kerekességének minden pontján különbözők, s így különböző behatással vannak: már csak az egyes egyének különböző erői és képességei is különböző helyzetre juttatják azokat a küzdelemben. Nyilvánvaló, hogy a behatásoknak egy végtelen bonyolult

üzelme munkál itt, a mely az egyének eredeti egyenlőtlenségével kapcsolatban a verseny folytán egyeseket fölemel, míg sokakat lesújt. A föl-emelték a győzelem, s míg a többi elpusztul utódok nélkül, a győzelmek nemzedékről nemzedékre folytonosan tökélesülnek, mert az utódok egy részére éppen azon egyéni tökélyek öröklődnek, a melyek által szülők versenytársaikat letiporták.

De az egyéni előnyök nemcsak eredeti hatályukban, hanem erősödöttek, mintegy hatványozva, maradnak fenn s terjednek mind odább odább az utódokban, — sőt az idők hosszú folyamán némely egyéni előny oly erőre jut valamelyik késő nemzedékben, hogy általa összüllőtől a leglényegesebb különbségre tehet szert.

Gondoljunk pl. egy növényfajra, melynek az a szerencsétlensége van, hogy igen száraz földben kell élnie. Mivel a növénylevelek apró szór-szállai igen sokat tesznek arra, hogy általok a levegőből nedvességet szívjának magokba, s mivel a levelek szórssálacskáinak száma nagyon különböző lehet: ama növényfajból, mely oly száraz helyre jutott, azon egyes növények fogják a többiekkel szemben a nedvességért folytatott küzdelmet legbiztosabban kiállani, a melyeknek leg-tömöttebb haju levelök van. A többiek elpusztulnak, de ezek megélnék, továbbszaporodnak ott a száraz helyen is, s utódaik még tömöttebb hajú leveleket fognak hajtani hova tovább, mindinkább, míg végre azon a száraz helyen egy egészen külön fajú növény áll elő, annival is inkább, mivel a test egyik szervének átváltozása a többiekét is maga után vonja. Így pl. a tömöttebb hajú levelek több tápszert igényelnek, s elvonják a növény többi részeitől, talán éppen azon anyagot, melyből a virágnak és mag-nak kellett volna előállania; a virág és magnak tehát kevesebb tápláló anyag jut, s kissébbnek marad. Így állhat elő egy bizonyos növényfajból, ahoz való körülmények között, egy külön egészen más virágu is magu faj. És így munkálhat a lételért folytatott küzdelem a természetben átidomítólag.

(Folyt. köv.)

sel fenyegetődik, elnémitotta azon keveseket is, kik szót emeltek a porosz militarismus hatalmaskodása ellen. Az alkotmányban már meg is tétettek azon változtatások, melyek a német szövetségből birodalmat, és a porosz királyból császárt csinálnak. Jaj neked európai szabadelvű haladás!!

A m.-vásárhelyi orsz. kórház ügyei kezelése felett támasztott s jelenleg a „Székely Hírlap“ 99-ik számában megjelent vádaskodásoknak „egy polgár“ név alatti cikkíróját a tisztelt olvasó közönségnek dr. Csiki József ur személyében mutatom be, mint a ki nem csak felhatalmazta a tktes szerkesztőséget annak kijelentésére, hanem izenetül is megküldötte, mikép mind addig meg nem szünend, míg javára a főorvosi állomásról le nem mondok, a mint ez az idézett cikk tartalmából is kitűnik. — Ezen körülmény feletti bírálatot a tisztelt olvasó közönség ítélte alá bocsátván kinyilatkoztatom: hogy a kórházi bizottmányának feladata az ügykezelést bírálat alá venni és arról ha szükség nyilatkozni. — A személyemet illető ily törpe és kalmárszerű magán-megtámadásoknak részletes czáfolatába pedig nem ereszkedem, mert orvostársam eljárása módozatát nem aanyira a közügy köpenye mellett annak belső értéke, mint magára a kenyér vagy állás irigylése igazolja, s így ezen eljárása helyessége és józansága iránt ujjolag a közvéleményre utalok, mely előtt az eddigi orvosi gyakorlatom, és annak eredménye a megítélés alapjául szolgálhatnak. — Ha azonban ezen orvosnak orvossal szemben tett személyes önérdékű eljárása tovább is folytatnatdnék, ám legyen, részemről ezen vitát a lap terén legalább befejezettnek nyilvánítom.

Z. Dr. Knöpfler V.

VEGYES.

— Országgyűlés. A képviselőház f. hó 9-én tartott ülésében, mielőtt napi rendre tértek volna, Hollán E., mint honvédelmi miniszteri államtitkár válaszolt Horn E.-nek, az unjenczosi fölvizsgálat és Szűllő G.-nak azon figyelemre méltó interpellációjára, hogy az unjenczosiál eddig tapasztalt azon visszaélések megszüntetésére, melyek lehetővé teszik, jelentékeny számú — addig 250,000-re rugó mesés összeg — hadkötelezettek kibuvni kötelessége teljesítése alól, micsoda törvényt szándékszik a ház elébe terjeszteni? Az államtitkár a visszaélések e legsértőbbikének elhárítására, minél előbb törvényjavaslatot ígér, mely már készülöben is van. A napi renden hat törvényjavaslat volt, melyek közül három: a czukoradóról, a bor- és husfogyasztási adóról és a pénzügyi törvényszékekről szóló, el is intéztetett.

(y) M.-Vásárhely sz. kir. városa képviselő testületének 1870. decz. 10-én tartott ülésében heves vitát idézett elő a fa és kövezet vám kérdése. Mint említettük mult alkalommal e tárgyban a képviselő testület új- és korszerűbb vámrendszert dolgozván ki, azt megerősítés végett a nmitságu belügyminiszteriumhoz terjesztette; mely képviselő testületi megállapodás elea — néhány tag folyamodott egyenesen a belügyminiszteriumhoz — ezen vám-tervezetnek, mint a városra károsnak — megsemmisítését kérvén. A miniszterium, most ezen feladásban foglaltakra kért a képviselő testülettől fölvilágosítást, és ambar bajosan hinné el valaki, az illető panaszlók magok is szavaztak ezen gyűlésben annak eldöntésére, hogy valjon az ok földadások alapos-e? mindamelllett, a város jövőjét szem előtt tartó s annak előmozdítását áldozattal is eszközölni, kész többség, most is oda nyilatkozott, hogy előbbi fölterjesztése mellett megmarad, s fölvilágosítását ez értelemben megteendő. A szenvedélyesség folyt vitatkozás befejezése után, két ürességben levő iruoki állomásra megválasztattak: ifj. Fekete József és Balog József.

* A honvédelmi miniszterium rendeletéből a szabadságolt állományu honvédtisztek és tiszti helyettesek egyelőre nem hivatnak be a téli iskolákba.

* Bíró Pál cs.-sz.-misklósi egyházi, községi és iskolaszéki jegyző ur kívánságára, ezen-

nel kinyilatkoztatjuk, hogy: a lapunk 85-ik számában „Kis Magyar“ aláírással megjelent cikket nem ő írta. Ez alkalommal figyelmeztetni kívánjuk mindazon t. cz. urakat, kiket egyik vagy másik közleményünk érint, hogy becses helyreigazító, vagy felvilágosító megjegyzéseiket mindig szívesen vesszük, s adjuk is; csak hogy minél kevesebb személyeskedést, és minél több tényt lássunk.

△ Színészet 10-én nem nagy közönség előtt a „Nőtlen férj“ című vigjátékot adták színészeink, s mintha városunk nagy közönsége előtt egyelőre kissé elfogulva lettek volna, az előadások hova tovább, mind javulnak. A vigjáték nem ugyan minden hiány nélkül, de tőrhetőleg folyt le. 11-én, vasárnap, a „Zsidó honvéd“ adatott, melyben a komikum legnagyobb része Győrfi szerepében volt. Az ily vasárnapi művek többnyire nagy, a darabhoz illő közönséget szoktak a színházba gyűjteni, most azonban a nagy közönség elmaradt, habár az eddigieknél nagyobb közönség gyönyörködött Ruber rakétaiban. A szereplők legnagyobb része dicsérrel említhető. Győrfi nagy igyekezettel nevelteté a publikumot, habár e szerepben Kassait csak eszünkbe juttatá de nem feledteté. A két Bácsnak sikerült jelenetei voltak. Szabó sikerült, nyugodt játékaért dicséretet érdemel, s az eddigi előadásokból a társulat egyik tehetségesebb tagját ismertük föl benne. A nők közül Győrfinét említhetjük dicsérrel.

* Gioeos abbé a Bordeauxban megjelenő „Gironde“-ban a következő kiáltványt teszi közre: „Az idő rövid, a haza veszélyben! Egy konok ellenség, fájdalom, már nagyon is régen tapos vonagló anyánk szíven. Azért mindnyáján fegyverre! És mi papok, közönséges időkben a béke szolgái, együnk ma a háboru szolgái! Isten akarja így! Zárjuk be egyházaink ajtaját, szedjük le harangjainkat, hogy ágyukká öntsük azokat, tűzük fel szent tornyainkra gyászjelül a fekete zászlót s menjünk elszántan az ellenség elébe, az ifjak puskával, az öregek keresztel. E közben imádkoznak a nők és gyermekek, s közös erőfeszítésünk meg fogja menteni a hazát s a köztársaságot, egyetlen reményünket a jövőben.

* Az „Ellenőr“ 85-dik száma egy távsürgőnyt közölt, mely szerint a magyar keletivasut segesvár-brassai vonalán a munkálatok ismét megszűntettek volna. Ennek következtében, illetékes helyről azon értesülést vesi, hogy a munkálatok az egész vonalon, az időjárás által megengedett mértékben szakadatlanul folynak.

* Egy kis kuriosum. Autonomikus városi rendőrségünk, „esetről esetre“ újabb jeleit adja azon sajátoság felfogásának, hogy a városi közönség létezik érte, s nem megfordítva. Hétfőn este, a — most valóban — Sáros-utczában, 3 ittas napszámos forma ember véres verekedésbe elegyedik egymás közt. Ép akkor érkezve oda, midőn egyike a verekedőknek erős ütés sulya alatt földre zuhan, ijedten futunk a városházhoz. Zörgetünk keresünk, kutatunk, s végre sikerül fölfedeznünk egy városzolgát. Unszoljuk, nógatjuk, hogy hívja elő társait, öltsenek fegyvert, és sietve szakasszák félbe a verekedést, akadályozzák meg a bünt; vagy legalább szolgáltatassák annak szerzőit a büntető igazság kezébe. A városzsolga (?) nagy nyugalommal végig hallgat, aztán — mint felolvasásokon szokás — még leplezni sem kívánt ásitás után így felel: „épen a kaput akarom bezárni, nincs időm, hogy szaladgáljak, menjen az úr a komiszáruhoz. „Tisztelet a kivételeknek,“ de ez a mi rendőrségünk még is nagyon kényelmesködő egy testület. A helyett, hogy kötelelesszerű szemfülességével a bünt esirájában elfojtaná, még a zajos utcái verekedéseket sem vesi észre; sőt ha mások figyelmeztetik, sem vesi tudomásul. Ily tulzott neutralitás a diplomáciától ha meg is járja, rendőrségünktől, ha már egyebet nem is, legalább interveenciót kívánunk.

A marosvásárhelyi m. kir. ítélő táblánál 1870. decz. hó 12-ik és következő napjain a következő ügyek fognak nyilvános ülésben tárgyalatni.

I. Tanács polgári ügyben

Előadó k. t. bíró Ferencz Károly által.

Özvegy Teutsch Johannné Teutsch György e. 91 frt 52 kr i. Greger János Göltner Péter e. haszonbéri

szerződés teljesítése i. Urszu George Antonia George I. Eligor Ardeanu e. 6 frt i. Kolozsvár sz. kir. város közönség Korpodean Iszaila e. haszonbér felmondás i. Özv. Barthos Mátyásné ifj. Barthos M. e. pere tulajdon és örökségi jog i. Gooez Katharina Zak Marton es neje e. egy lakhaz és udvar telekről kitelepítés i. Morscher Károly Szászváros közönsége e. birtokháborítás i. Drottelf Johannak Gottschling Adolf e. 5 frt. Sfárlea Anucz Oampann Dochia e. birtokh. i. Rusu Zakaria Rusu Joan e. birtokh. i. Milos Nicolaenak Milos Lena férj. Pap Györgyné e. 256 frt i. M.-Vásárhely közönségének Hirschmann Adolf e. haszonbér veszteség i. Turós Péterné Balas Natalia hagyaték i. Biró Sigmund Dénes Balas e. 20 frt i. Özv. Sebestyén Farkasné Sebestyén Elek e. fekvők kiadása iránt.

Előadó k. t. bíró Lészai Lajos által.

Mózes Ábrahám Fekete Ferencz e. 86 frt 24 kr i. Ritterfeld Móríz és társa Ritterfeld Dávid és Bruszt Lajos e. igénypere. Jakabfi Márton gr. Kálnoki Dénes e. 210 frt 94 frt 50 kr i. Littmann Antal Schnell Péter e. 229 frt i. Schunn János Herkeder Samu e. 286 frt 77 kr i. Wieder Frigyes Horváth Sándorné csödtömege e. a sorrend megállapítása i. Kozma Juonnak Keresztes Miklós e. urb. kárp. kiutalása i. Puju Nyikulaj Tompa Vasziliane e. 90 frt i. Klein Mária Schmidt György e. gyermektartás i. Hagemann Henrik János és társa gróf Toldalagi Ferencz csödtömege e. betáblázás. Svoboda Ferencz Marktschelken községe e. szerződés teljesítése i. Schnabel János Brautsch György e. 300 frt i.

őadó k. t. bíró Gyarmathi Sámuel által.

Braun testvéreknek Morscher Károly ügyvéd e. panasz. Sinbu Juon és Paraszkvának a segesvári város és szék törvényszéke e. tiszti panasz. Lang Daniel ügyv. Kram József e. 51 frt i. Herberth János Paulini Péter e. 310 frt i. Schenker Szuzsanna Kirtner Sámuel csödtömege e. 450 frt hátralekér i. Csatari Józsefné Körner J. e. 105 frt i. Berbonya Stéfán Megyesi Mihály e. szerződés kiállítás i. Gr. Hohenstein Ferencz és társai Mátyás Simon s társai e. 550 frt Rill György Plenka Antal e. 100 frt váltó pere.

Előadó k. t. bíró Dr. Endes Gábor által.

Székely Károly, Miklós Mózes e. egy zálogos földkiváltása i. Wolf Salinak Mózes Sámuel e. 1628 frt 45 kr értékű vagyon kiadása i. Báuyai Kajétán és fia Bulbuck Péter e. 300 frt kártérítés i. Miskolczy Ferencz Fazakas János e. fekvőségek kiadása i. Ziess György Benning Catharina e. birtokh. i. Sinea Pavelu I. Juon, Anna lui Simeon Tatiu e. visszahelyezés i. Sass Miklós Csizsár Sándorné e. 320 megfizetés i. B. Zobel Henrik és társa, Leib Grünfeld e. bérbeli szerződés felmondása i. Dozsa Sándorné. Váradí Márton és társai e. 32 frt kártérítés i. Demeter Mózes gyámsági ügye.

Előadó k. t. bíró Szolga Miklós által.

Dindár Dénes Klein Sámuel e. 500 frt i. Tamás Amália Moldován János e. atyaság elismerése i. Kákován Agoston Szabó Juon e. sommás visszahelyezés i. Todor Balint Janká Ferencz e. sommás visszah. i. János István öz. Bocskor Gáborné e. 355 m. frt megfizetése i. Füzesi Erzsébeth s társa Bernád Józsefné e. 1887 frt 69 kr s járuléai i. Szappan Péterné Lízán Mária Szappan Péter és Zsigmond Elek e. igény kereset.

Előadó k. t. pótbíró Déési Farkas által.

A kir. fiscus felperesnek gr. Bethlen Domokos és társai e. a neh. gr. Lázár József hagyatéka i. háromlandossági pere. Gr. Bethlen Gáborné gr. Bethlen Lajos e. 7000 frt és Veith Adolfnak 20,000 frt i. u. Rosenberger Salomonnak Lederer Kálmán e. 42,242 frt kártérítés i. Lébovits János gr. Was Jenő e. 100 frt kár. i. Cibik György Elek hagyatéka e. 65 frt 20 kr i. Dombrádi János Puskás Páskó és társai e. 480 frt i. Fordán Domokos Makrai László e. 500 frt i. Scheider János Kleberkaus Sarolta e. ékszerek kiadása i. Koltsár István Imre György e. felhivas. Nuridsán testvérek Mikó János e. urbéri kárpótlás kiutalása.

II. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Tribusz Antal által.

Ganea Verona Ganea Simon George e. fekvőségek kiadása i. Zikeli Márton Juonta Nicolae és társai e. kártérítés i. Curcea Vaszilias e. t. Candea Anna e. 186 frt. Hartel Mihály Grecu Juon és társai e. kártérítés i. Wellmann János Hirt József e. 46 frt 54 kr i. Cs.-sz.-domokosi rézbánya társulat csödtömege 80,000 frt kölcsön fölvétele i. Gritta György Croban Vazul mint az egyesült szt János Molacu és és Cetatea romanilor cea mare nevű banya műtársulat elleni birtokh. i. Licue Juon Bobar Nicolae e. birtokh. i.

Előadó k. t. bíró Dózsa Dániel által.

Pávai Elekné és társai Déési Boldizsár e. végrendelet megsemmisítése i. Mészáros Károly mint neh. Szabó Ádám árvai gyámja 600 frt letétémény i. Felszegi József Konráth Sándor e. női tartás i. Erős Ignácné Bene János e. végrendelet érvényesítése i. Szabó László s részének Szabó István e. zálogos birtok kiadása i. Bertalan Sigmundné Pálfi Sándor e. egy kaszáló kiadása i. Pap Maximnak Kadácsa Cornél János e. visszah. i. Toldalagi Jánosné Galk Gergely e. két sertés felett. Kosa Sándor Kádár István e. adosság i. Varga Péterné Simon Andrasné e. visszah. i.

Előadó k. t. bíró Csergedy János által.

Piger József Pollacsek József e. 39 frt i. Battilla József Kris Petru e. 45 frt i. Kinchei George Jonescu Bverin és társai Rus Dávid hagyaték e. 74 frt 45 kr i. Nikolai George Pope Juon Stanu Conta és társai e. 60 frt kártérítés i. Tesk Todor Kalcher Vincze e. 21 frt i. Szöcs József Kovács Efraim e. sommas visszahelyezés i. Kopatinski Antal Farkas Lajos e. 15 frt 50 kr i. Bácsi Frigyes Rác István e. 54 frt i.

Előadó k. t. bíró Elekes Pál által.

Fermendel Mihály és társának Schön erg közséje e. 136 frt 83 kr i. Nilae Bvillának Bukur Turku ell. 104 frt. i. Wolf Gusztáv, Schott Carolina és társa ell. 104 frt. 39 kr. i. ifj. Borbély Samuel — Bajnovits Adolfiné ell. 4 szekér sséna visszaadása és kártérítés. Lustig Vilhelmnek Stern József e. sommas visszahelyezés i. Kiss József Insze Gora e. ugyanazért. Lakatos Ádámnak Miklós György e. birtokháborítá i. Mild Adolf, Kocsis Todor ell. 30 frt. i. Naláczy József Flureas József ell. birtok.

Előadó k. t. bíró Petri Ádám által.

Özv. Péra Istvánné és társa, Fröhlich Vilmos egyezkedési tömegr és Sára Zsigmond ell. ingóságokki szakítása. i. Solymosi János. n. Neszprémi Sámuel és neje hagyaték e. visszavásárlási jog érvényesítése iránt. Kristoff János Bosodi János és társai e. 32 frt 50 kr i. tartozás. Dávid János Dávid István e. sommas visszahelyezés i. Máztig Márton Kiss Gergely e. 12 frt tartozás iránt.

Előadó k. t. p. bíró Ilyés Károly által.

Musnai József Váradi József és társa e. zállagos fekvők kiadatása i. Lotádi Sára Haschak Mauritus e. atyasng elősmerése és gyermektartás i. Andurka Anna e. Avram Mikály Joane Avram és társa e. birtokháborítás i. Bodor Pál Pál Sigmund e. sommas visszahelyezés. Lázár István Bénéiamin Farkas e. 4 frt e. Kovács Géza a jogügyek igazgatósága és társai e. több fekvőknek a végrehajtás alóli kiszakítása i. Konrad Lajos és neje Kovats Mariának a jogügyek igazgatósága és társai e. több fekvősegeknek a végrehajtás alóli kiszakítása i. Hudek Ferencz és társának Osváth Samuel hagyaték e. 1060 f. i.

Bécsi börzei árkelet.

(1870 deczember 12.)

5% metalliques	56.30
5% nemzeti kölesön	65.35
860 államkölesön	91.75
Bankrészevény	729.—
Hitelrészevény	248.—
London	123.20
Ezüst	121.50
Arany	5.86
" 20 frankos	9.91 ^{1/2}
Földt. ment kötvény erd.	74.75
" " " magvarh.	78.25
" " " horvát-slavon	82.50

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Horváth Gáspár.

HIRDETMÉNYEK.

(106)

Karácsoni és ujévi ajándokok

dús választékban és valóban leszállított árlan találhatók
Richtzeit Testvéreknel
Maros-Vásárhelytt és Szász-Régenben.

Hölgyek számára:

egy egész köntösnek való felszór kelme	2	frt
egy " " " gyapju " "	4	"
egy " " " legujabb " "	5 és 6	"
egy színes selyem köntösnek való " "	20	" és felyebb
egy fekete " " " " " "	32	"
egy nagy téli kendő gyapjuból. " " " "	4	" továbbá

bujkák, capichonok, fehér- és színes-szoknyák, fehér sima és urkolt len-, valamint színes Duxi és flanel ingek, derékzevalók (Corsetts) és vállak (Mieder), továbbá himzett készletek, bőr- brünell- prémes- ugyszintén reggeli-czipők, chignons és más hajékek, kesztyük sab.

Urak számára:

fe fekete és színes ruha kelmék, plaidkendők, különös jószágú vízhatlan lábbelik, Chiffon-rumburgi vászon- és színes ingek, nemkülönbén Duxi-Mernios- és Vattmoll- ingek, Castor nadrágok és harisnyák, selyem valamint len-zsebkendők, különféle nyakkötők, selyem zánella és Alpacca esőernyők, szarvasbőr és posztó-kesztyük sat.

(104)

M e g h i v á s rendkívüli közgyűlésre.

AZ „ERDÉLYI KERESKEDELMI és HITELBANK“

t. cz. részvényesei, az:

1870. december 20-án

délelőtt 11 órakor a bank helyiségében tartandó

RENDKIVULI KÖZGYŰLÉSRE

megjelenni, ezennel tisztelettel meghivatnak.

Ezen rendkívüli közgyűlés tárgya:

Egy három tagból álló számvizsgáló bizottmány választása (Alapsz. 46. §. d) pont.)

Kivonat az alapszabályokból:

49. §. A közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazottjaik által résztvenni szándékozók, kötelesek 5 nappal — a közgyűlés előtt részvényeiket (illetőleg elismervényeiket) a társaság pénztáránál innen nyerendő térítvény és beléptijegy mellett, letenni.

Maros-Vásárhelytt, 1870. december 1-én.

A választmány.

Nyomatja Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt, az ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1870.

(105)

2—3

A mező-gerebenesi öszves korcsomárlási jog a jövő 1871-ik évre folyó év dec. 19-én d. e. 9 órakor Gerebenesen a gróf Teleki udvarában nyilvános árverési uton haszonbérbe adatik kikiáltási ár 800 frt, mely összeg 10 százaléka az árveréskor bánatpénzüil leteendő.

(97)

3—2

Szálloda megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, miszerint vasárnap nov. 6-án a Jenei Albert ur sétatér alsó végén 523 sz. a. házában „Pestvárosához“ czimzett szállodát megnyitottam.

Több kényelmesen butorozott vendégszobákkal szolgálók s mindent a t. vidéki és helyi vendégek teljes előnyökre számítva rendeztem be; izletes étkek, válogatott borokkal pontos s illendő árban kiszolgáltatásról kezeskedem.

Frisch Ignác, vendéglős.

(89)

11—12

Haszonbéri hirdetmény.

Maros-Vásárhelyhez három óra — a Mező-Bándon keresztül vezető ország uthoz pedig félóra — távolságra eső Mező-Kapuson, egy ezer hold körüli, minden szükséges gazdasági épületekkel ellátott, jó állapotban levő jószág teljes felszereléssel, vagy a nélkül is, hat, vagy több évekre haszonbérbe adandó: értekezhetni iránta ott helyben Bothos Gyulával, vagy Maros-Vásárhelytt kereskedő Fenyő István utján a tulajdonossal.